ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету_____
_____ Людмила СТАНІСЛАВОВА
30 серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Сучасна українська мова. Фонетика

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність 014 Середня освіта
Предметна спеціальність 014.028 Середня освіта (Мова і література (польська)
Додаткова предметна спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма – Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))
Обсяг дисципліни 6 кредитів ЄКТС
Шифр дисципліни ОПП.03.
Мова навчання українська
Статус дисципліни обов'язкова (цикл професійної підготовки)
Факультет гуманітарно-педагогічний
Кафедра слов'янської філології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС				
			Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				Залік	Іспит
Д	1	2	6	54	18		36		126				+
З	1	2	6	18	8		10		162				+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))»

Програму склала _____ канд. філол. н., доц. Наталія ТОРЧИНСЬКА

Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол від 29 серпня 2022 р. № 1.

Завкафедри слов'янської філології _____ Неля ПОДЛЕВСЬКА

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради факультету _____ Людмила СТАНІСЛАВОВА

Хмельницький 2022

1. Пояснювальна записка

Дисципліна «Сучасна українська мова» є однією із фахових дисциплін і посідає провідне місце у підготовці фахівців першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 014.028 Середня освіта (Мова і література (польська)) за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мови і літератури (польська, українська))».

Пререквізити – вступ до мовознавства, вступ до слов'янської філології, практичний курс української мови.

Кореквізити – сучасна українська мова (інші розділи), методика навчання української мови, атестаційний іспит з додаткової спеціальності.

Відповідно до освітньо-професійної програми із зазначеної спеціальності дисципліна має забезпечити:

компетентності:

ЗК 05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ФК 06. Здатність володіти базовими знаннями про мову як особливу знакову систему, її рівні; використовувати ці знання у професійній діяльності;

ФК 09. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм української мови, використовувати різні форми і види комунікації, обирати мовні засоби відповідно до комунікативної ситуації;

ФК 10. Здатність до досконалого володіння принципами орфографії, пунктуації української мови;

ФК 11. Здатність використовувати знання фонетичної системи української мови, явищ її історичного розвитку в педагогічній діяльності;

ФК 20. Здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності;

програмні результати навчання:

ПРН 03. Усвідомлювати значущість державної мови та послуговуватися нею в усіх сферах суспільної діяльності;

ПРН 05. Оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності;

ПРН 11. Послуговуватися у професійній й дослідницькій сферах українською мовою в усній та писемній формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування, використовувати її для реалізації продуктивного міжкультурного діалогу;

ПРН 14. Володіти правописною та культуромовною компетентностями з української мови, логічно, аргументовано викладати свої думки, володіти формами та засобами результативної комунікації з учасниками освітнього процесу.

ПРН 15. Володіти знаннями з фонетики, орфоепії, орфографії української мови, уміти практично використовувати їх в освітньому процесі, знати методику формування мовних компетентностей учнів;

ПРН 24. Дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

Мета дисципліни – ознайомити студентів з основними фонетичними термінами й поняттями; виробити вміння розмежовувати поняття «фонетика» і «фонологія», вивчити звукову систему мови в зв'язку з її смисловою роллю, аналізувати різноманітні звукові зміни, що виступають у мовленні при сполученні звукових елементів між собою.

***Предмет дисципліни*:** описова фонетика як складник лінгвістичної науки.

***Завдання дисципліни*:** підготувати студентів до сприйняття і вивчення інших дисциплін, що складають загальний курс сучасної української мови, оскільки фонетика тісно пов'язана з орфоепією, графікою, орфографією, а також лексикою, граматикою, стилістикою; навчити студентів аналізувати фонетичні явища, класифікувати звуки, писати фонетичні та фонематичні транскрипції; визначати закономірності їх сполучуваності у мовленнєвому потоці; правильно наголошувати слова, членувати мовний потік на склади та більші відрізки.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вміло *характеризувати* артикуляційно-перцептивну та акустичну природу мовних звуків і дати

їх класифікацію; *встановлювати*, в якому оточенні можуть виступати звуки української мови; *розрізняти* фонеми і їхні варіанти (алофони); *відтворювати* звуки мови у письмовій формі у вигляді фонетичної та фонематичної транскрипцій; *розуміти* зміни звуків у мовному потоці; *розмежовувати* фонетичні й фонематичні риси; *використовувати* орфоепічні й орфографічні уміння й навички у повсякденному житті; *встановлювати* природу таких елементів звукової системи, як склад, наголос, інтонація; *реалізовувати* свої знання у майбутній педагогічній діяльності.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	*Кількість годин відведених на:*					
	Денна форма			**Заочна форма**		
	лекції	**практичні заняття**	**СРС**	**лекції**	**практичні заняття**	**СРС**
Тема 1. Загальні відомості про українську мову та її розвиток	**2**	**2**	**14**			**18**
Тема 2. Фонетика як лінгвістична дисципліна	**2**	**2**	**14**	**2**		**18**
Тема 3. Фонологічна система сучасної української літературної мови. Класифікація звуків (фонем)	**2**	**2**	**14**		**2**	**18**
Тема 4. Чергування голосних і приголосних фонем (звуків)	**2**	**2**	**14**	**2**	**2**	**18**
Тема 5. Модифікаційні зміни голосних і приголосних фонем	**2**	**2**	**14**	**2**	**2**	**18**
Тема 6. Різновиди асиміляції приголосних	**2**	**2**	**14**			**18**
Тема 7. Склад і складоподіл в українській мові	**2**	**2**	**14**	**2**		**18**
Тема 8. Наголос у сучасній українській мові	**2**	**2**	**14**		**2**	**18**
Тема 9. Орфоепія. Графіка й орфографія.	**2**	**2**	**14**		**2**	**18**
Разом за семестр	**18**	**36**	**126**	**8**	**10**	**162**

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	*Перелік тем лекцій, їхні анотації*	*Кількість годин*
1.	**Загальні відомості про українську мову та її розвиток** (лекція-бесіда) Предмет, зміст і завдання курсу «Сучасна українська літературна мова». Українська мова – національна мова українського народу. Походження української мови. Лінгвоцид української мови. Наріччя української мови. Літ.: 1, 2, 5, 8, 11, 16,17, 24, 26, 29, 30, 38.	**2**
2.	**Фонетика як лінгвістична дисципліна** (лекція-візуалізація) Фонетика як лінгвістична дисципліна. Предмет фонетики і фонології. З історії вивчення фонетичної системи. Зв’язок фонетики з іншими розділами мовознавства. Фонетична система мови. Співвідношення звуків у різних мовах. Літ.: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 17, 20, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**

3.	**Фонологічна система сучасної української літературної мови** (лекція-візуалізація) Поняття про фонему та фонологію. Диференційні ознаки і функції фонем. Система фонем сучасної української літературної мови. З історії вивчення фонеми. Головний вияв і різновиди алофонів (варіантів) фонем. Звукове поле фонеми. Класифікація і характеристика голосних і приголосних звуків (фонем). Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
4.	**Чергування голосних і приголосних фонем (звуків)** (лекція-візуалізація) Чергування як явище. Редукція. Поняття про позиційні та історичні чергування. Найдавніші чергування голосних фонем у коренях дієслів. Чергування /г/, /к/ /х/ із /ж/, /ч/, /ш/. Чергування передньоязикових зубних із шиплячими приголосними. Приставні приголосні. Явище метатези. Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
5.	**Модифікаційні зміни голосних і приголосних фонем** (лекція-візуалізація) Поняття про модифікації, їх різновиди. Модифікації голосних: редукція, гармонійна асиміляція, акомодація. Комбінаторні та позиційні модифікації приголосних звуків. Асиміляція приголосних. Дисиміляція приголосних. Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
6	**Різновиди асиміляції приголосних** (лекція-візуалізація) Типи регресивної асиміляції за характером артикуляційних змін приголосних: за голосом (дзвінкістю / глухістю); за місцем і способом творення; за м’якістю / твердістю. Палаталізація приголосних. Спрощення в групах приголосних. Подовження і подвоєння приголосних. Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
7	**Склад і складоподіл в українській мові** (лекція-візуалізація) Склад. Наукові теорії складу. Склад як фонологічна одиниця. Типи складів в українській мові. Правила складоподілу. Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
8	**Наголос у сучасній українській мові** (лекція «перевернутий клас») Словесний наголос, його різновиди. Ознаки українського наголосу. Деякі правила наголошування слів. Фразовий наголос, його різновиди. Інтонація. Літ.: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 17, 18, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
9	**Орфоепія. Графіка й орфографія** (лекція-візуалізація) Нормативність як важлива ознака літературної мови. Поняття орфоепії. Норми української літературної вимови. Евфонічні засобі сучасної літературної мови. Графіка. Співвідношення між буквами і звуками. Орфографія. Принципи українського правопису. Типи орфограм. Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 23, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
Разом за ІІ семестр		**18**

Перелік оглядових лекцій для студентів *заочної* форми навчання

Номер теми	***Перелік тем лекцій, їхні анотації***	***Кількість годин***
1.	**Фонетика як лінгвістична дисципліна** Фонетика як лінгвістична дисципліна. Предмет фонетики і фонології. З історії вивчення фонетичної системи. Зв’язок фонетики з іншими розділами мовознавства. Фонетична система мови. Співвідношення звуків у різних мовах. Літ.: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 17, 20, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**

2.	**Чергування голосних і приголосних фонем (звуків)** Чергування як явище. Редукція. Поняття про позиційні та історичні чергування. Найдавніші чергування голосних фонем у коренях дієслів. Чергування /г/, /к/ /х/ із /ж/, /ч/, /ш/. Чергування передньоязикових зубних із шиплячими приголосними. Приставні приголосні. Явище метатези. Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
3.	**Модифікаційні зміни голосних і приголосних фонем** Поняття про модифікації, їх різновиди. Модифікації голосних: редукція, гармонійна асиміляція, акомодація. Комбінаторні та позиційні модифікації приголосних звуків. Асиміляція приголосних. Дисиміляція приголосних. Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
4.	**Наголос у сучасній українській мові** (лекція «перевернутий клас») Словесний наголос, його різновиди. Ознаки українського наголосу. Деякі правила наголошування слів. Фразовий наголос, його різновиди. Інтонація. Літ.: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 17, 18, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
Разом за ІІ семестр		**8**

3.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів *денної* форми навчання

№ п/п	***Теми практичних занять***	***Кількість годин***
1.	**Загальні відомості про українську мову та її розвиток** Літ.: 1, 2, 5, 8, 11, 16,17, 24, 26, 29, 30, 38.	**2**
2.	**Фонетика як лінгвістична дисципліна** Літ.: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 17, 20, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
3.	**Фонологічна система сучасної української літературної мови** Літ.: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 17, 20, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
4.	**Звукове поле фонем сучасної української літературної мови** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
5.	**Класифікація звуків (фонем) сучасної української мови** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
6.	**Чергування голосних фонем (звуків)** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
7.	**Чергування приголосних фонем** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
8.	**Модифікаційні зміни голосних фонем** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
9.	**Модифікації приголосних фонем** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
10.	**Асиміляція і дисиміляція приголосних фонем** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
11.	**Різновиди регресивної асиміляції приголосних** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
12.	**Різновиди прогресивної асиміляції приголосних** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
13.	**Склад у сучасній українській мові** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
14.	**Складоподіл** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**

15.	**Наголос у сучасній українській мові** Літ.: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 17, 18, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
16.	**Нормативність як важлива ознака літературної мови** Літ.: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 17, 18, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
17.	**Орфоепія української літературної мови** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 23, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
18.	**Графіка й орфографія. Принципи українського правопису. Окремі орфографічні правила** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 23, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
	Разом за ІІ семестр	**36**

Перелік практичних занять для студентів *заочної* форми навчання

№ п/п	*Теми практичних занять*	*Кількість годин*
1	**Фонологічна система сучасної української літературної мови** Літ.: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 17, 20, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
2	**Модифікаційні зміни голосних і приголосних фонем** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
	Чергування голосних і приголосних фонем Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 24, 25, 26, 27–30, 37.	**2**
	Наголос в сучасній українській мові Літ.: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 17, 18, 21, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
3	**Графіка й орфографія. Принципи українського правопису. Окремі орфографічні правила** Літ.: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 17, 21, 23, 24, 26, 27–30, 37.	**2**
	Разом за ІІ семестр	**10**

3. Зміст самостійної (зокрема й індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів ***денної*** форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних занять та контрольних робіт, тестування з вивченого матеріалу, у виконанні індивідуальних завдань у вигляді презентацій / відеопроєктів / повідомлень тощо. Студенти ***заочної*** форми навчання виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт розміщені також на відповідній сторінці дисципліни у MOODLE.

№ теми	*Зміст самостійної роботи*	*Кількість годин*
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до усного опитування і тестового контролю. Виконання практичних завдань.	7
2.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до усного опитування. Виконання практичних завдань.	7
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Виконання практичних завдань.	7
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2. Виконання домашнього завдання. Підготовка до тестового контролю.	7
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3. Виконання практичних завдань.	7
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3. Підготовка до письмового	7

	опитування.	
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Виконання практичних завдань. Підготовка до тестового контролю.	7
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4. Підготовка до тестового контролю. Виконання практичних завдань.	7
9.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Підготовка до усного опитування.	7
10.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5. Підготовка до усного опитування. Виконання домашніх завдань.	7
11.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6. Підготовка до тестового контролю.	7
12.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6. Виконання практичних завдань.	7
13.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Підготовка до тестового контролю.	7
14.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7. Виконання практичних завдань.	7
15.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8. Підготовка до усного опитування. Виконання практичних завдань.	7
16.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8. Виконання практичних завдань.	7
17.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9. Виконання домашніх завдань.	7
18.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9. Підготовка до написання контрольної роботи.	7
Разом за ІІ семестр		**126**

Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаудиторний час.

3.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань для самостійної роботи

1. Підготувати відеопроєкт / презентацію про лінгвоцид української мови.
2. Підготувати презентацію про особливості наріч української мови.
3. Окреслити проблеми функціонування української мови в сучасному суспільстві.
4. Проаналізувати різні мовні норми (кожен тип окремо).
5. Підготувати коротке повідомлення про історію розвитку української мови.
6. Створити флеш-картки до тем «Класифікація голосних і приголосних фонем» та складоподіл української мови.
7. Сформулювати правила наголошування слів в українській мові.
8. Підготувати інформацію про стенографію та транслітерацію.

4. Технології та методи навчання

Форми організації навчання: навчальні заняття (лекція, практичне заняття, консультація), самостійна робота, індивідуальні завдання (презентація або відеопроєкти), практична підготовка.

Методи навчання: словесні (розповідь викладача, бесіда, пояснення, робота з текстом), наочні (демонстрація реальних або зображених об’єктів, явищ і їх спостереження), практичні (вправи, завдання, тестування).

Технології навчання: репродуктивні, проєктні, інтерактивні, інформаційно-комп’ютерні, технології змішаного, перевернутого, дистанційного, контекстного навчання.

Інструменти ІКТ (PowerPoint, MOODLE, ZOOM, хостинг YouTube, месенджери (Viber, корпоративна електронна пошта тощо).

5. Методи контролю

Поточний контроль може здійснюватися під час лекційних і практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю, як усне опитування, письмове опитування (самостійні та контрольні роботи); презентація індивідуальних робіт; тестовий контроль.

6. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється шляхом усного / письмового опитуванням, тестування в MOODLE (до кожної лекції). Водночас оцінюється рівень практичних умінь шляхом виконання різноманітних аудиторних та домашніх завдань. Якщо студент отримав негативну оцінку з якогось виду роботи, то він повинен ліквідувати заборгованість в установленому порядку.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною ***чотирибальною*** шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Підсумковий контроль проводиться у формі **іспиту**. Підсумкова оцінка становить собою суму середньозваженого бала з оцінок, отриманих за всі види робіт протягом семестру (60% підсумкової оцінки – для денної форми навчання і 50 % підсумкової оцінки – для заочної форми навчання), і бала, отриманого у ході іспиту (40% підсумкової оцінки – для денної форми навчання і 50 % підсумкової оцінки – для заочної форми навчання).

Студенти мають можливість отримати знання з окремих тем курсу шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про перезарахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті (https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-vyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf; п. 4 Визнання і зарахування результатів навчання, набутих особою).

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності (див. Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Хмельницькому національному університеті, https://cutt.ly/QMZTV0B).

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнювальні висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві ***похибки***.
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть бути окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три ***несуттєві помилки***.
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з

	виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і ***суттєві помилки*** у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Водночас набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання, і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, перекручує їхній зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у першому семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				**Самостійна (індивідуальна) робота**	**Семестровий контроль, іспит**
Усне опитування	Практичні завдання	Тестовий контроль	Контрольна робота		Підсумковий контрольний захід
0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,4

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у першому семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				**Підсумковий контрольний захід**
Усне опитування	Практичні завдання	Тестовий контроль	Контрольна робота	Іспит
0,1	0,1	0,1	0,2	0,5

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ESTS	**Інституційна інтервальна шкала балів**	**Вітчизняна оцінка, критерії**	
A	4,75–5,00	5	ВІДМІННО – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків
B	4,25–4,74	4	ДОБРЕ – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	ДОБРЕ – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	ЗАДОВІЛЬНО – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	ЗАДОВІЛЬНО – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без

			додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

7. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет фонетики і фонології.
2. Фонетичне членування мовного потоку.
3. Склад як частина фразового такту.
4. Український складоподіл.
5. Наголос словесний та фразовий.
6. Паузи.
7. Мелодика.
8. Загальна характеристика та класифікація мовних звуків.
9. Анатомо-фізіологічні передумови творення мовних звуків.
10. Різновиди алофонів фонем.
11. Принципи виділення фонем.
12. Голосні звуки сучасної української літературної мови.
13. Зміни голосних звуків у потоці мовлення.
14. Приголосні звуки.
15. Артикуляційно-акустична класифікація приголосних звуків.
16. Палаталізація приголосних.
17. Асиміляція приголосних.
18. Дисиміляція приголосних.
19. Спрощення в групах приголосних.
20. Подовження приголосних звуків.
21. Фонетична транскрипція.
22. Поняття про фонему.
23. Фонеми і варіанти фонем.
24. Головні вияви і варіанти голосних фонем.
25. Головні вияви і варіанти приголосних фонем.
26. Фонематична транскрипція.
27. Чергування голосних звуків.
28. Чергування |о| та |е| з |і|.
29. Чергування |о| та |е| з фонемним нулем.
30. Чергування |е| – |о| після шиплячих приголосних та після |j|
31. Звукосполучення [ри], [ли] – [ро], [ло] – [р’і], [л’і]
32. Чергування |і| – |й| та |у| – |в|.
33. Чергування приголосних фонем.
34. Чергування задньоязикових |к|, |х| і глоткового |г| із шиплячими |ч|, |ш|, |ж|.
35. Чергування |к|, |х|, |г| із |ц`|, |с`|, |з`|.
36. Чергування твердих і м’яких передньоязикових відповідників.
37. Чергування приголосних передньоязикових зубних із шиплячими.
38. Чергування однієї приголосної фонеми із звукосполученням з двох приголосних.
39. Поняття орфоепії. Культура усного мовлення.
40. Основні риси української літературної вимови.
41. Графіка української мови та її особливості.
42. Співвідношення між буквами та звуками української літературної мови.
43. Орфографія української мови та її особливості.
44. Принципи української орфографії.
45. Позначення м’якості приголосних на письмі.
46. Вживання апострофа.
47. Правопис префіксів в українській мові.

48. Правопис деяких суфіксів.
49. Позначення подовжених приголосних на письмі.
50. Особливості подвоєння приголосних.

8. Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Сучасна українська літературна мова. Фонетика» повністю забезпечений необхідною навчально-методичною літературою (зокрема, підручниками, рекомендованими МОН України), яка в достатній кількості є в науковій бібліотеці університету. Викладачами кафедри видрукувано збірник вправ:

Сучасна українська літературна мова. Фонетика [Текст]: зб. вправ до вивчення дисципліни для студентів спец. 014.01 «Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова», 014.028 «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)», 035.01. «Філологія. Українська мова і література». Уклад. Н.М. Торчинська. Хмельницький: ХНУ, 2020. 54 с.

Торчинська Н. М. Сучасна українська мова. Фонетика: методичні рекомендації та настанови до виконання контрольної роботи здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання за ОПП «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)». Хмельницький, 2021. 35 с.

9. Рекомендована література

Основна література

1.Глуховцева К. Д. Складні питання сучасної української літературної мови. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навчальний посібник для здобувачів освітніх ступенів «бакалавр», «магістр». Вид. друге, доп. і переробл. Старобільськ : Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2021. 265 с.

2.Проблеми унормування сучасної української мови. Наголос [навчально-методичний посібник для вчителів української мови і літератури]. За наук. ред. О.М. Вікторіної. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2019. 112 с.

3.Савченко І. С., Шляхова В. В. Практичний курс фонетики, орфоепії та графіки української мови: наук.-метод. посіб. для студентів спец.: 014.01 «Середня освіта. Українська мова і література», 035.01 «Філологія. Українська мова і література». Черкаси : Вертикаль, 2018. 108 с.

4.Скаб М. С. Система приголосних з погляду вираження важливих тенденцій розвитку фонологічної системи української мови. *Лінгвістичні дослідження* : збірник наукових праць ХнПУ ім. Г. С. Сковороди. 2019. Вип. 50. С. 276–284. URL : http://surl.li/dzmki

5.Сучасна українська літературна мова. Фонетика: зб. вправ до вивчення дисципліни для студентів спец. 014.01 «Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова», 014.028 «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)», 035.01. «Філологія. Українська мова і література». Уклад. Н.М. Торчинська. Хмельницький: ХНУ, 2020. 54 с.

6.Хомич Т. Л. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, Фонологія, Фономорфологія, Орфоепія, Графіка, Орфографія : Першокурснику на допомогу. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2019. 116 с.

Додаткова

7.Асіїв Л., Пілецький В. Фонетика і фонологія української мови збірник практичних, тестових і контрольних завдань. Вид. друге, виправл. та доп. Львів, 2015. 360 с.

8.Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія. Київ : «Академія», 2006. 368 с.

9.Бориско Н. Ф. Методика формування іншомовної фонетичної компетенції. *Іноземні мови*. 2011. № 3 (67). С. 3–14.

10.Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики. Київ; Ірпінь, 2003. 876 с.

11.Венжинович Н. Ф. Сучасна українська літературна мова: навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 304 с.

12.Головащук С. І. Словник наголосів : Понад 20 000 слів. Київ : Наук. думка, 2003. 320 с.

13.Гороф'янюк І. В. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : практикум : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.020303 Філологія. Українська мова і література. Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2016. 160 с.

14.Єрмоленко С. Я. Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ : Либідь, 2001. 224 с.

15.Зубков М. Г. Українська мова: універсальний довідник. Харків : ВД «Школа», 2004. 496 с.

16.Караман С. О., Караман О. В., Бакум З. П. Сучасна українська літературна мова : підручник. Част. І. Фонетика. Фонологія. Графіка. Київ : КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2005. 188 с.

17.Карпенко Ю. О. Фонетика і фонологія сучасної української літературної мови: учб. посібник для студ. філол. фак. Одеса : Чорномор'я, 1996. 144 с.

18.Ковтюх С. Л. Репетитор (як навчитися грамотно писати): Навчальний посібник з практичного курсу української мови. 2-е вид., випр. й допов. Київ: «ВД «Професіонал», 2007. 592 с.

19.Комарова З. І. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика і фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань для студ. філол. вищих навч. закладів: навч. посібник. Умань : ПП Жовтий О. О., 2015. 121 с.

20.Крижанівська О. І. Історія української мови. Історична фонетика. Історична граматика : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ: Академія, 2010. 246 с.

21.Наконечна Л. Б. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоепія. Морфонологія. Графіка. Орфографія: посібник. Вид. 2-е, доп. і перероблене. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 108 с.

22.Плахоніна О. В. Плетнєва О. Л. Сучасна українська мова : збірник вправ і завдань для практичних занять. Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2009. 108 с.

23.Погрібний М. Орфоепічний словник. Київ, 1984. 230 с.

24.Савченко, І. С. Фонетика, орфоепія і графіка сучасної української мови [Текст] : навч. посіб. для студ. напряму підгот. 6.020303 - Філологія (українська мова і література). Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 184 с.

25.Савченко, І. С. Явище консонантної асиміляції в українській мові : навч.-метод. посіб. для студ. напряму підгот. 6.020303 – Філологія (українська мова і література). Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. 104 с.

26.Семенюк О. А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ, 2011. 100 с.

27.Сучасна українська літературна мова : Лексикологія. Фонетика : підручник. Укл. А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. Київ : Знання, 2010. 272 с.

28.Сучасна українська літературна мова: збірник вправ: навчальний посібник. Укл М. Я. Плющ, О. І. Леута, Н. П. Гальона. 2-ге вид. Київ :Вища школа, 2003. 287 с.

29.Сучасна українська літературна мова: підручник. Укл. А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М.Я. Плющ та ін.; за заг. ред. А. П. Грищенка. 3-тє вид., доп. Київ: Вища школа, 2002. 439 с.

30.Сучасна українська літературна мова: підручник. Укл. М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за заг ред. М. Я. Плющ. 4-те вид., стер. Київ : Вища школа, 2003. 430 с.

31.Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоепія, графіка, орфографія : навчально-методичний посібник для студентів-філологів вищих навчальних закладів. Уклад. З. І. Комарова, В. В. Розгон. Умань : ПП Жовтий О. О., 2014. 213 с.

32.Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : підручник. Укл. А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Берковець та ін.; за ред. А. К Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання, 2013. 340 с.

33.Сучасна українська мова: підручник. Укл. О.Д.Пономарів, В.В.Різун, Л.Ю.Шевченко та ін.; за ред. О.Д.Пономарева. Київ: Либідь, 2008. 488 с.

34. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка : практикум : навч. посіб. Укл. М. М. Фащенко, З. І. Волосевич, М. Л. Микитин-Дружинець та ін. Київ : Академія, 2010. 176 с.

35.Торчинська Н. М. Практикум з лінгвістичного аналізу : методичний посібник для студентів спеціальності «Українська мова та література». Хмельницький : РВЦ, 2013. 56 с.

36.Торчинська Н. М. Сучасна українська мова. Фонетика: методичні рекомендації та настанови до виконання контрольної роботи здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання за ОПП «Середня освіта. Мови і літератури (польська, українська)». Хмельницький, 2021. 35 с.

37.Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоепія, графіка, орфографія. Київ, 1981. 183 с.

38.Українська мова. Енциклопедія. Вид. 2-ге, випр. і доп. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. 824 с.

39.Українська мова. Практикум. Укл. О. М. Пазяк, О. А. Сербенська, М. І. Фурдуй, Л. Ю. Шевченко. 2-ге вид. Київ : Либідь, 2001. 384 с.

40.Український орфографічний словник : близько 172 000 слів. Укл. В. В. Чумак, І. В. Шевченко, Л.Л. Шевченко, Г. М.Ярун; за ред. В. Г. Скляренка. Київ : Довіра, 2008. 983 с.

41.Український правопис (2019). URL :https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/ ukrayinskij-pravopis-2019.

42.Український правопис. НАН України; Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови; Український мовно-інформаційний фонд. Київ: Наукова думка, 2019. 390 с.

43.Універсальний словник української мови: Орфоепічний. Словотворчий. Етимологічний. Уклад. Т. С. Дорошенко, І. А. Череп, В. І. Омеляненко. Харків : «Торсінг плюс», 2009. 720 с.

44.Шевельов Ю. Історична фонологія української мови. Хароків, 2002. 368 с.

45.Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. 4-те вид.. Київ : Освіта, 2000. 254 с.

Інтернет-ресурси

1.http://pidruchniki.com/1228112840532/dokumentoznavstvo/fonetika_orfoepiya

2.http://zno.academia.in.ua/mod/book/view.php?id=1357&chapterid=80

3.ЗНО відео-урок: Українська мова: Фонетика: Звуки і букви. URL : https://www.youtube.com/watch?v=tABy6L_9jmI

4.Правила української мови. Фонетика. URL : http://pravila-uk-mova.com.ua/index/fonetika/0-5

5.Савченко І. Фонетика, орфоепія і графіка сучасної української мови. URL : http://eprints.cdu.edu.ua/463/1/5b7ce5a5-d199-4a6f-b4f5-04c11f6dd4b1.pdf

6. Український правопис. 2019. URL : https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf

10. Інформаційні ресурси

1.Модульне середовище для навчання (розміщені усі необхідні матеріали з дисципліни). Пошук – Кафедра слов'янської філології, «Сучасна українська мова. Фонетика. СОП, СОПз (Торчинська Н. М.)». URL : https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=4457

2.Інституційний репозитарій ХНУ. URL : http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk

3.Електронна бібліотека університету. URL : http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php/page_lib.php